

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

6. juli 2023

Brevet sendes på vegne av Asker Elveforum, Birdlife Oslo og Akershus, Bærum Elveforum, Den Norske Turistforening (DNT) Harstad og Omegn, DNT Oslo og Omegn, Follo sopp- og nyttevekstforening, Lillomarkas Venner, Midt-Troms Naturlag, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Troms, Norges Jeger- og Fiskerforening Akershus, Norges Jeger og Fiskerforening Oslo, Nordnorsk Botanisk forening, Oslofjordens Friluftsråd, Romerike sopp- og nyttevekstforening og Østmarkas Venner.

Skogbruksloven: Innspill til bedre kunnskapsgrunnlag, veiledning, medvirkning og verdivalg

Innledning

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene på regionalt nivå. Formålet med FNF er å styrke organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i aktuelle saker i de enkelte regionene.

Skogbruksloven er viktig for organisasjonene i vårt nettverk. FNF Oslo og Akershus og FNF Troms arrangerte derfor i fjor et seminar om skogbruksloven som miljølov. Vi ønsket å belyse hva skogeiers **forvaltningsansvar** for miljøverdiene (herunder også friluftsliv) innebærer og hva vi kan forvente av skogbruksmyndighetene i de tilfeller forvaltningsansvaret ikke ivaretas. Vi ønsket også å se nærmere på **når offentligheten kan påvirke** og **hvordan man kan tilby sin kunnskap**. Vi valgte et nord-sør samarbeid for å synliggjøre likheter og forskjeller i behovene til forvaltning mellom ulike deler av landet.

Seminaret bestod av innlegg fra Landbruks- og matdepartementet, Statsforvalteren i Oslo og Viken, NIBIO, Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning - NMBU, Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal, Harstad Turlag – DNT og Naturvernforbundet. Innleggene ble etterfulgt av samtale/debatt mellom innleiderne.

[Seminarets fullstendige program.](#)

[Oppsummering og lenke til opptak av seminaret.](#)

Dette brevet er en oppfølging av arrangementet med innspill og spørsmål vi ikke fikk svar på gjennom seminaret. Vi mener det er behov for:

- mer veiledning om skogbrukslovens muligheter og begrensninger
- informasjon om mulige møteplasser mellom organisasjonene og aktørene i skogforvaltningen
- mer veiledning om hvordan og når frivilligheten kan medvirke.

Videre ber vi om mer kunnskap om hvordan klimatiltak påvirker skogbruk og natur inkludert om det er behov for geografisk tilpasning av tiltak. Det er helt avgjørende at kunnskapsgrunnlaget er omforent for å tilfredsstille formålsparagrafen i skogbruksloven, og vi mener dette ikke er tilfelle i dag. Vi ber derfor om svar på hvordan dette kan forbedres. Det er behov for et kunnskapsgrunnlag som gjør at beslutningstakerne kan gjøre veloverveide prioriteringer om hvilke tiltak som skal gjennomføres til det beste for alle fagfelt.

Til slutt ber vi om at håndteringen av målkonfliktene må endres for å avspeile dagens natur- og klimakrise. Sammen med en felles forståelse av kunnskapsgrunnlaget i norsk skogforvaltning og bedre medvirkning, veiledning og møteplasser for frivilligheten vil føre til en bedre skogforvaltning sett i lys av dagens utfordringer.

Vi ber derfor om svar på hvordan også dette kan forbedres.

Medvirkning og veiledningsbehov

Det finnes verktøy og muligheter i skogbruksloven som skogbruksmyndighetene kan bruke for å forhindre store negative innvirkninger for natur- og miljøverdier i skog. Begrensede klagemuligheter for interesseorganisasjoner gjør det desto viktigere at skogbruksmyndighetene er bevisste på hvilke virkemidler de har. Hvis interesseorganisasjoner også vet hvilke muligheter skogbruksmyndighetene har, åpnes det for flere muligheter der sivilsamfunnet kan tilby sin kunnskap om miljøverdier som skal ivaretas gjennom forvaltningen.

Basert på informasjonen som ble presentert under seminaret, i tillegg til veiledere som er tilgjengelige på nett, mener vi det er flere mangler i både regelverket, forvaltningen og veiledere slik de fremstår i dag:

- Det er uklart hvilke muligheter interesseorganisasjoner har for å tilby både sin faglige kunnskap om miljøverdier og sin erfaringsbaserte kunnskap, og det er uklart når man har mulighet til å klage. Det er behov for konkrete veiledere som klargjør dette for alle aktører med interesser i skogforvaltningen.
- Vi mener at verken, lovens forarbeider, veiledere eller presentasjoner som omhandler skogbruksmyndighetens rolle i tilstrekkelig grad kommer frem hvilke muligheter myndighetene har for å gripe inn etter loven for å ivareta miljøverdier i skog. For eksempel er skogbruksloven § 6, fjerde ledd, der kommunen bl.a. kan sette vilkår på skogplanting og gjødsling for å hindre store negative effekter for miljøverdier, en mulighet som i liten grad omtales.
- Det kom frem i skogbrukslovseminaret at dialog og felles møteplasser mellom skogeiere, myndigheter og frivillige organisasjoner, samt forskningen, kan gi bedre resultater og mindre

konflikt. Hvilke møteplasser kan interesseorganisasjoner delta på? Hvilke møteplasser finnes lokalt? Det er per i dag mange som ikke er inkludert i en slik dialog.

Vi mener det er behov for en mer utfyllende veileder for skogbruksmyndigheter og frivilligheten om mulighetene etter loven og verktøy for å ivareta natur- og friluftslivsinteressene. Videre mener vi det er behov for informasjon om hvilke felles møteplasser mellom skogeiere, myndigheter, forskere og frivillige organisasjoner som finnes. Det bør også vurderes om nye møteplasser kan bidra til å bedre dialogen.

Behov for mer kunnskap og behov for å vurdere endringer i skogbruksforvaltning og -lovgivningen

Klimatiltak som skogplanting og skoggjødsling – hva er best for klimaet og naturen? Informasjonen som kom fram i skogbrukslovseminaret reiste flere problemstillinger vi mener bør undersøkes nærmere.

Bør det være geografisk differensiering i valg av treslag hvis klimaplanting skal utføres?

Vi viser til en pågående diskusjon om hvorvidt gran må ansees som et fremmed treslag i nord som kan være skadelig for stedegen flora utenfor dens «naturlige» utbredelse. Klimatiltak som innebærer nyplanting av for eksempel norsk gran, har gjort denne diskusjonen særlig relevant i møte med hensyn til miljøverdier i skog (friluftsliv og naturmangfold). Fra innlegget «På tide å rydde i granskogen»¹:

«Også norsk gran fortrenger naturlige vokse- og levesteder i vår unike natur. Utplantet granskog i nord og vest er å anse som en fremmed art der den ikke har naturlig tilhold. Det er viktig at skogbruket nå endrer sin praksis, og er klar på at all granplanting i områder der den ikke hører naturlig hjemme er introduksjon av en fremmed art, og har en høy bevissthet om det problematiske sett fra et økologisk perspektiv.» og «For naturmangfoldet kan utplanting av rike løvskogslager, omgjort til plantefelt med norsk gran, være like skadelig som utplanting av f.eks. sitkagran i kyststrøk. Nå er det på tide at dette treslagskiftet opphører, til gode for vår stedegen fauna, for friluftsliv og for landskap. Krefteene må brukes på å fjerne planteskogen.»

På skogbrukslovseminaret la Harstad Turlag frem et eksempel der avgjørelse om klimaplanting fra kommunal skogeier i et løvskogområde medfører betydelige negative effekter for friluftsliv, landskap og stedegen flora på en måte som ikke står i samsvar med mål om en forsvarlig skogforvaltning.

Vi ønsker å peke på forhold som etter vår mening understreker behovet for å gjennomgå regelverket som omhandler skogplanting og valg av treslag. Disse problematiseres også i enkelte funn i rapporten «Effekter av planting av skog på nye arealer. Betydning for klima, miljø og næring» fra NIBIO²:

Manglende kunnskap om klimaplantingers effekter. Skogplanting som klimatiltak kan medføre nyplanting som påvirker stedegen flora, jordsmonn og karbonlagre på en måte som ikke er ønskelig

¹ «På tide å rydde i granskogen», Saltenposten 2022 v/Marin Eggen, BirdLife Norge og «[Naturlig utbredelse av gran i Norge](#)», NIBIO 2020.

² [Effekter av planting av skog på nye arealer. Betydning for klima, miljø og næring](#), NIBIO 2019

ut fra naturhensyn. På skogbrukslovseminaret presenterte forsker Line Nybakken mangler ved kunnskapsgrunnlaget om hvilken effekt klimaplanting har, blant annet knyttet til karbonlagre. Vi registrerer også at det er grunn til å stille spørsmål ved effekten av å bytte ut lavtvoksende skog som dekkes av snø med gran som ikke har slik effekt.³ Det er også funn som tyder på at gran vil tåle klimaendringer dårligere enn andre treslag.⁴

Verdsetting av naturverdier og valg av arealer for klimaplanting

I NIBIO-rapporten nevnt over vises det til ulike kriterier for å vurdere egnede arealer for klimaplanting og forventede konsekvenser. Bonitet er bl.a. et av kriteriene der arealer med lav bonitet som typisk preges av bærmark ansees som egnet areal for nyplanting. Vi mener disse vurderingene må nyanseres opp mot verdsetting av naturverdier i lys av FNs Naturpanel sin ferske rapport om verdsetting av natur.⁵ Dette vil jo også være relevant for skogforvaltning og i dette tilfellet, klimaplanting. Vi opplever at det er lite rom for å vurdere verdien av for eksempel bærmark som naturverdi opp mot bl.a. kulturell identitet og friluftsliv⁶.

Har vi nok kunnskap om hvilken effekt skoggjødsling har på klimaendringer og økosystemer?

Skoggjødsling gir stort sett økt vekst hos trær og økte karbonlagre i jord. Gjødsling er derfor ofte positivt for karbonlagring, men det er stor usikkerhet knyttet til bl.a. samspill med klimaendringer og effekten på økosystemer.

Derfor er det behov for mer forskning for å oppnå et bedre kunnskapsgrunnlag. Vi mener det også er behov for mer kunnskap om skoggjødslingens effekter klima og naturmangfold.

Bør skogbruksforvaltningen og -lovgivningen revideres sett i lys av dagens natur- og klimakrise?

Vi etterlyser en vurdering av om skogbrukslovgivningen og -forvaltningen bør revideres som følge av natur- og klimakrisen. Aktuelle problemstillinger å vurdere kan f.eks. være om planting alltid er et egnet klimatiltak. Skogbruksloven regulerer planting av fremmede treslag, men åpner ikke i dag for geografisk differensiering der dette er relevant.

Vi mener det det er nødvendig å se på behovet for en geografisk differensiert skogforvaltning, f.eks. i spørsmål om type treslag. Videre er det behov for mer kunnskap om hvorvidt enkelte klimatiltak i skog er gode tiltak for både natur og klima i hele landet gitt det manglende kunnskapsgrunnlaget.

---

³ [CO₂-equivalence metrics for surface albedo change based on the radiative forcing concept: a critical review](#), 2021

⁴ [Klimaendringer og påvirkning på økosystemet skog](#), Vitenskapskomiteen for mat og miljø 2022

⁵ [Naturpanelets rapport om verdsetting av natur](#), 2022

⁶ [Merobloggen: Sanking, forvaltning og verdier](#), 2022

Felles forståelse av kunnskapsgrunnlaget i norsk skogforvaltning: En nødvendighet for å iverksette de rette tiltakene

Forvaltningen av norsk natur skal være kunnskapsbasert. **Er kunnskapsgrunnlaget for vurdering av tiltak i skog godt nok?** Det er for eksempel en pågående offentlig faglig og politisk debatt angående kartlegging av miljøverdier i skog utført av næringen selv⁷.

Omforent kunnskapsgrunnlag er viktig for en god skogforvaltning. Skogbrukslovseminaret viste at dette ikke er tilfelle. Vi oppfatter det som om seminaret og den offentlige debatten om skogbruk viser at det er ulike oppfatninger om tilstanden til skogen. Det kom også fram at det er sprik i forskningsresultater. Eksempelvis er det uenighet om rødlistas rolle og uenighet om skogen er i en naturkrise eller ikke. **Det er også et pågående forskningsprosjekt, ECOREAL, som synliggjør mange av barrierene de frivillige organisasjonene opplever i møte med skogforvaltningen**⁸.

Hvordan diskutere om det er godt nok kunnskapsgrunnlag når utgangspunktet er så forskjellig? For å oppfylle formålsparagrafen i skogbruksloven er det avgjørende at det er enighet om kunnskapsgrunnlaget. Uenighet kan påvirke tiltaksvurderinger, prosessvurderinger og evnen til å nå forvaltningsmål, og vil dermed hindre oss i å finne løsninger i henhold til gjeldende regelverk.

For å kunne ta de nødvendige beslutningene og prioritere tiltak for å nå overordnede mål, er det avgjørende å ha tilstrekkelig og omforent kunnskap. På nåværende tidspunkt kan vi ikke anta at det drives en forsvarlig og bærekraftig forvaltning på grunn av uenighet blant aktørene i norsk skogforvaltning. Vi mener at den offentlige skogforvaltningen bør tydeliggjøre de premisser og avveininger som ligger til grunn for deres håndtering av uenighetene som ligger til grunn.

Verdimessige valg i politikken må speile dagens natur- og klimakrise

Formålsparagrafen til skogbruksloven lister opp flere formål: "*aktiv lokal og nasjonal verdiskaping, og å sikre det biologiske mangfoldet, omsyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiane i skogen*".

I dette ligger målkonfliktene, og dermed må forvaltning av skogbruksloven også inkludere verdibaserte avveininger.

Vi mener at håndteringen av målkonfliktene må endres. De verdibaserte avveiningene i politikken av målkonfliktene må i større grad avspeile dagens natur- og klimakrise. Sammen med en felles forståelse av kunnskapsgrunnlaget i norsk skogforvaltning og bedre medvirkning, veiledning og møteplasser for frivilligheten vil føre til en bedre skogforvaltning sett i lys av dagens utfordringer.

---

⁷ «Alt er ikke i sin grønneste orden», NRK 29.01.23 og «Vil ha slutt på at næringen selv passer på skogens sårbare liv», NRK 08.02.23

⁸ [ECOREAL: Samfunnmessige barrierer for forvaltning av skog på økosystemnivå](#)

Vennlig hilsen

Christine Myrseth
Koordinator
Forum for natur og friluftsliv Troms

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus

